

**QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

IMĦALLEF

**Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel.,
Mag. Jur. (Eur. Law)**

Illum 13 ta' Ottubru, 2020

Rikors Numru: 164/2016 AL

A T sive M B

vs

C D

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat tal-attriċi¹ li permezz tiegħu ppremettiet:

- 1. Illi l-partijiet fl-ismijiet premissi żżewgu nhar is-17 ta' Novembru 1979 (ara ċ-ċertifikat taż-żwieġ hawn anness u mmarkat b'ħala Dok. A) u sseparaw legalment permezz ta' sentenza datata l-24 ta' Frar 2005 (ara s-sentenza hawn annessa u mmarkata b'ħala Dok. B). Sussegwentement permezz ta' sentenza oħra datata l-24 ta' Gunju 2010 (ara Dok. Ċ hawn anness) kien hemm bdil fil-*

---

¹ Fol. 1-78.

manteniment dovut lir-rikorrenti filwaqt li l-kumplament tal-istess sentenza baqa` res judicata bejn il-partijiet;

2. *Illi l-intimat kien ħaddiem taċ-Ċivil u cioe` ħaddiem tal-Gvern li jaqa` taħt l-iskema (b`dan li hu daħal qabel is-sena 1979) li kull ħaddiem tal-Gvern li jagħmel tletin (30) sena servizz mal-Gvern jjeħu somma;*
3. *Illi minn stħarriġ li għamlet ir-rikorrenti jirriżulta li l-baži legali għall-intitolament tas-somma (li diga tħallset lill-intimat) hija preċiżament l-iskema msemmija u li kienet ġiet offruta lill-ħaddiem tal-Gvern fis-sebghinijiet. Għalhekk bħala stat ta` fatt, kienu t-tletin (30) sena servizz li wasslu għall-frott tal-istess somma li tħallset lill-intimat, liema somma ma kienitx tingħata li kieku l-intimat ma ħadimx mal-Gvern f`dawn it-tletin (30) sena;*
4. *Illi tali somma għalhekk akkumulat fiż-żwieġ eżistenti bejniethom u għalhekk tiffirma parti mill-komunjoni tal-akkwisti;*
5. *Illi r-rikorrenti tikkontendi li għandha d-dritt għal nofs tali ammont ai termini fosthom izda mhux limitatament tal-Artikolu 1320 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta` Malta;*
6. *Illi in segwitu għal tali ħlas li sar lill-intimat f`April 2015, kontestwalment mal-medjazzjoni li ntavolat, ir-rikorrenti intavolat ukoll mandat ta` sekwestru kontra l-istess intimat abbaži tal-pretensjoni tagħha għal nofs tali somma li akkumulat fiż-żwieġ tagħhom;*
7. *Illi l-intimat ittenta jintavola rikors għar-revoka tal-istess mandat, liema rikors ġie miċħud kif inhu evidenzjat mis-sentenza tas-7 ta` April 2016 hawn annessa u mmarkata bħala Dok. D;*
8. *Illi l-medjazzjoni bejn il-partijiet ma seħħitx u għaldaqstant ir-rikorrenti ġiet awtorizzata tipproċedi bil-kawża odjerna permezz ta` digriet datat is-27 ta` Mejju, 2016 (ara Dok. E hawn anness);*

Talbet li l-konvenut jgħid għaliex din l-Onorabbli Qorti m`għandhiex:

1. *Tiddikjara li s-somma li tħallas l-intimat f'April 2015 bħala ħaddiem tal-Gvern akkumulat fiż-żwieġ u li allura hija formanti parti mill-komunjoni tal-akkwisti ġja eżistenti bejn il-partijiet;*
2. *Tillikwida l-ammont dovut lir-rikorrenti mis-somma hawn fuq imsemmija, liema somma għandha titħallas mill-intimat;*
3. *Tordna lill-intimat iħallas lir-rikorrenti tali ammont hekk likwidat ai termini tat-tieni talba u dan fi żmien perentorju li din l-Qorti jidhrilha li jkun xieraq u opportun fic-cirkostanzi;*

Bl-ispejjez kontra l-intimat ingunt għas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda tal-attriċi;

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenut² li permezz tagħha eċċepixxa:

1. *Illi fil-mertu t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u kif ukoll fil-liġi u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjez kontra l-attriċi;*
2. *Illi l-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet ilha xjolta għal dawn l-aħħar ħdax (11) il-sena permezz ta' sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) datata l-24 ta' Frar tas-sena 2005 fl-ismijiet A T B pro et noe vs C D (Cit. Nru. 1782/2001);*
3. *Illi f'April tas-sena 2015, il-konvenut – li kien jaħdem bhala Assistant Technical Officer mal-Gvern – ħareġ bil-pensjoni, u kif jidher mid-dokument anness u mmarkat bhala Dok. AS, il-konvenut gie offrut il-possibilita` li jbiegh parti mill-pensjoni tieghu lil gvern u jiehu one-time lump sum payment ta' Eur 34,560.42 u Eur. 691.21 fix-xahar minflok pensjoni mensili ta' Eur 921.61. Talli ha din is-somma, il-pensjoni mensili tal-konvenut hija Eur 230.40 anqas kull xahar.*
4. *Illi l-ispjegazzjoni offruta mill-attriċi hija intiża biss sabiex tiddevvja lil dina l-Onorabbli Qorti. Kif ser jiġi trattat waqt il-kawza, din is-somma hija parti integrali tal-pensjoni tal-konvenut u dan il-fatt huwa kkonfermat mid-dokument anness bhala dok. AS 1 u*

---

² Fol. 83-85.

intitolat bħala Treasury Pensions. Dan id-dokument ma jħalli l-ebda dubbju li s-somma li irċieva l-konvenut għaxar (10) snin wara li l-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet giet itterminata u xjolta, hija parti mill-pensjoni tiegħu. Minflok jieħu somma akbar fix-xahar, il-konvenut semplicement ħa l-opportunita offruta lill-ħaddiema bħala li daħħlu jaħdmu mal-Gvern qabel il-15 ta' Jannar tas-sena 1979 u biegh parti mill-pensjoni tiegħu lil Gvern sabiex jieħu s-somma fuq imsemmija.

5. *Salvi eċċezzjonijiet oħra.*

Rat il-lista tax-xhieda tal-konvenut;

Rat id-dokumenti kollha esebiti u l-atti proċesswali kollha;

Rat l-affidavit tal-attriċi u d-dokumenti annessi miegħu³;

Rat l-affidavit tal-konvenut u d-dokumenti annessi miegħu;

Semgħet lix-xhieda illi tressqu, il-provi prodotti u l-atti ta' dan il-proċediment;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attriċi;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenut;

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza għal-lum.

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET:

1. L-Azzjoni Odjerna:

Il-partijiet izzewġu nhar is-17 ta' Novembru 1979, hekk kif jixhed l-Att taz-Zwieg bin-numru progressiv 2234 tas-sena 1979⁴ u sseparaw legalment

---

³ Fol. 87-91.

⁴ Fol. 5.

permezz ta' sentenza datata 24 ta' Frar 2005⁵, liema sentenza għaddiet in ġudikat. F'din is-sentenza, fost oħrajn, ġie deċiż ix-xoljiment, id-divizjoni u t-tqassim tal-komunjoni tal-akkwisti. Jirrizulta illi wara s-sentenza rigward il-firda personali ta' bejn il-partijiet, ġiet pronunzjata sentenza oħra nhar l-24 ta' Ġunju 2010 bejn l-istess partijiet⁶, liema sentenza kienet titratta bdil fil-manteniment dovut lil attriċi.

Permezz tal-kawza odjerna, l-attriċi issa qiegħda titlob lil din il-Qorti sabiex tiddikjara l-ammont ta' flus li l-konvenut akkwista f'April tal-2015, u ċjoe' wara l-firda personali tal-partijiet, jiformaw parti mill-komunjoni tal-akkwisti u sussegwentament tillikwida u tassenjalha s-somma li tappartjeni lilha bi dritt. Min-naħa l-oħra, il-konvenut joġġezzjona għat-talbiet attriċi stante li l-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet tinsab diġa xolta permezz tas-sentenza surreferita u barra minn hekk jispjega li l-pensjoni li huwa intitolat għaliha kull erba' (4) ġimgħat hija dik ta' €921.61, izda minflok huwa aċċetta li l-pensjoni tiegħu ta' kull erba' (4) ġimgħat tiġi ridotta għal €691.21 u d-differenza fl-ammont f'adhom bħala *lump sum* ta' €34,560.42.

2. Provi Miġbura:

Mix-xhieda ta' **Ivan Cilia in rappresentanza tad-Direttur ts-Sigurta' Soċjali**,⁷ jiġi ppruvat illi l-konvenut C D beda jaħdem mal-Gvern sa minn qabel is-sena 1979. Huwa jispjega li l-konvenut għandu l-pensjoni taz-zewġ terzi, liema pensjoni mhux qiegħda tingħata sħiħa stante li għandu t-tieni pensjoni u ċjoe' dik tat-tezor. Minn rendikont tal-pensjoni taz-zewġ terzi li ġie pprezentat mix-xhud stess, ġie stabbilit illi mid-data li l-konvenut leñaq l-eta' tal-irtirar, huwa beda jipperċepixxi l-pensjoni ta' €107.56 fil-ġimgħa u li fis-sena 2017 din il-pensjoni telgħat għal €108.73⁸.

Mix-xhieda ta' **Angelo Said in rappresentanza tad-Direttur tat-Tezor**,⁹ jiġi kkonfermat illi l-konvenut kien impjegat mal-Gvern sa minn qabel il-15 ta' Jannar 1979, qatt ma rriżenja mix-xogħol tiegħu mal-Gvern, u kellu iktar minn disgħa u tletin (39) sena ta' servizz. Ix-xhud jispjega illi "*Biex*

---

⁵ Fol. 6-60.

⁶ Fol. 61-64.

⁷ Fol. 96.

⁸ Fol. 98.

⁹ Fol. 96, 124-125, 133-134.

wiehed jikkwalifika ghal dina l-pensjoni u s-somma l-persuna jrid ikun impjegat mal-Gvern qabel il-15 ta' Jannar 1979... u jkun irid jaghmel tal-anqas ghaxar snin servizz... Biex tiehu l-massimu jrid ikollok tletin sena servizz. Apparti dawh iz-zewg kundizzjonijiet, jehtieg ukoll li l-persuna jkollu tal-inqas 60 sena u mhux izghar. Naqblu illi jekk kemm-il darba tissodisfa l-ewwel zewg kundizzjonijiet pero' tirtira qabel is-60 sena ma tkunx elegibbli ghal tali somma, pero' nghod li ghal dan hemm eccezzjoni u jekk tkun 'medically boarded out' tista' tirtira qabel is-60 sena".

Għaldaqstant il-konvenut kien elegibbli għal pensjoni massima tat-tezor, tant li wara applikazzjoni appozita beda jipperċepixxi mill-istess. Ġie spjegat illi l-pensjoni tat-tezor tinħadem billi tittieħed in konsiderazzjoni s-salarju li l-persuna tkun spiċċat bih mal-eta' tal-irtirar, fejn jittieħed kwart ta' dan is-salarju u jiġu mmultiplikati bil-valur ta' 12.5. Ix-xhud spjega li meta persuna tapplika għall-pensjoni tas-servizz ikollha għazla bejn: (i) pensjoni sħiħa jew, (ii) pensjoni kommutata u gratifikazzjoni. Jidher li l-konvenut għazel it-tieni għazla u ċjoe' li jieħu somma u konsegwentament il-pensjoni tat-tezor ġiet ridotta. B'hekk, il-konvenut ħa s-somma ta' €34,560.42 nhar l-24 ta' Marzu 2015, bħala pagament ta' darba, u kull erbgħa ġimgħat jieħu l-pensjoni tat-tezor hekk kif ridotta. Il-pensjoni tat-tezor li jipperċepixxi l-konvenut tammonta għal €8,294.50 fis-sena, minn liema jinqata' l-ammont ta' €12 fil-ġimgħa bħala manteniment li jitħallas direttament lil attriċi.¹⁰ Kieku l-konvenut għazel l-ewwel għazla, huwa kien ikun elegibbli għal pensjoni tat-tezor li tammonta l-€11,059.33 fis-sena.

Mix-xhieda ta' **Alison Mifsud Brimmer in rappresentanza ta' HSBC (Malta) plc**,¹¹ jiġi ddikjarat li nhar il-25 ta' April 2015 ġie depositat ċekk ta' €34,560.42 mill-konvenut fl-uniku kont bankarju li għandu ma dan il-Bank, li għandu n-numru 089069272050.¹² Ġie ddikjarat li dan iċ-ċekk kien maħruġ mill-Bank Ċentrali ta' Malta.

Mix-xhieda tal-**attriċi A T sive M B**, l-ewwel tingħata sfond tal-proċeduri u s-sentenzi ta' bejn il-partijiet sa mill-2005 u l-2010. L-attriċi tkompli billi tispjega li l-konvenut kien ħaddiem taċ-Ċivil, fejn ħadem mal-Gvern taħt skema hekk imsejħa '*is-somma ta' qabel l-1979*'. Din l-iskema kienet

---

¹⁰ Fol. 137.

¹¹ Fol. 107.

¹² Fol. 110, 119, 120.

tirrikjedi li: (i) persuna trid tkun bdiet taħdem mal-Gvern sa minn qabel is-sena 1979, u (ii) tkompli tagħmel dan u tagħti servizz lil Gvern għal mhux inqas minn tletin (30) sena. Skont l-attriċi, mal-eta' tal-pensjoni tal-individwu li jkun qiegħed jibbenefika minn din l-iskema, dan ikun intitolat għal somma li tiġi kkalkulata billi taħdem il-paga għal 30 darba. L-attriċi tikkonferma li din l-iskema kienet ġiet offruta lil ħaddiema tal-Gvern fis-sebghinijiet u ġialadarba l-konvenut kien wieħed minn dawn li ġew ofruti din l-imsemmija skema, huwa kien għaldaqstant intitolat għal din is-somma ta' flus, liema somma skont l-attriċi ġiet imħallsa debitament lil konvenut f'April 2015.

Fil-fehma tal-attriċi din is-somma ta' flus mogħtija lill-konvenut mill-Gvern kienet akkumulata fiz-zwieġ u għalhekk għandha titqies illi tiffirma parti mill-komunjoni tal-akkwisti. Fid-dawl ta' dan, l-attriċi tikkontendi li ai termini ta' Artikolu 1320 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, fost oħrajn, hi għandha dritt għal nofs tali ammont. L-attriċi tispjega li din is-somma qatt ma ssemmiet minnha fil-proċeduri ta' separazzjoni għaliex ma kienetx ċerta jekk il-konvenut, u dan sakemm jasal għal din il-pensjoni, kienx ser ikompli jaħdem mal-Gvern u konsegwentament ikun intitolat għal din l-imsemmija somma, u dan minkejja li fil-mument ta' separazzjoni l-konvenut kien diġa' ilu tletin (30) sena jaħdem mal-Gvern.

L-attriċi tikkontendi li ma taqbilx mal-argument tal-konvenut u ċjoe' li huwa għazel li jieħu pensjoni ridotta sabiex jieħu *lump sum payment*. Skont l-attriċi l-pensjoni li jieħu mid-Dipartiment tas-Sigurta' Soċjali hija differenti minn dik li jieħu minn għand it-Tezor, u b'hekk hija tispjega li a kuntrarju ta' dak li jagħti x'jifhem il-konvenut huwa għandu zewġ (2) pensjonijiet u mhux waħda. Tkompli tisġjega li l-konvenut kien irrinunzja għal terz ta' din il-*lump sum payment* u dan sabiex ikun f'pozizzjoni li jieħu iktar pensjoni mit-Tezor, u dan bla preġudizzju għal dik il-pensjoni mogħtija mid-Dipartiment tas-Sigurta' Soċjali. B'hekk il-konvenut kien intitolat għal *lump sum* ta' €51,750 (l-paga tal-konvenut mmultiplikata għal 30 darba) izda huwa għazel li jieħu €34,560.42. Għalhekk skont l-attriċi hija intitolata għas-somma ta' €25,875.

B'hekk, sena qabel ma' l-konvenut akkwista din is-somma, u ċjoe' nhar il-15 ta' April 2014, l-Avukat tal-attriċi bagħatet ittra lid-Direttur tat-Tezor u

kif ukoll lid-Direttur tas-Sigurta' Soċjali,¹³ fejn ġie spjegat lilhom: (i) li hija legalment separata mill-benefiċċjarju C D, (ii) permezz tas-sentenza tal-firda personali tal-24 ta' Frar 2005, l-attriċi għandha d-dritt ta' manteniment minn għand il-benefiċċjarju C D, (iii) permezz tas-sentenza tal-24 ta' Ġunju 2010 kien hemm revizjoni tal-manteniment dovut lil attriċi, u (iv) in vista ta' dan kollu, l-attriċi għandha sehem mis-somma u l-pensjoni dovuta lil benefiċċjarju C D. Minkejja dawn l-ittri, l-attriċi tispjega li s-somma dovuta lil konvenuta xorta waħda ingħatat fl-intier tagħha lil konvenut.

Fid-dawl tal-premess, l-attriċi intavolat mandat ta' sekwestru kawtelatorju kontra l-konvenut, bin-numru 18/16, u dan abbazi tal-pretensjonijiet tagħha hawn fuq imsemmija. L-attriċi tispjega li l-konvenut ittenta jintavola rikors għar-revoka ta' dan il-mandat izda dan ir-rikors ġie miċħud skont is-sentenza datata 7 ta' April 2016¹⁴.

Mix-xiehda tal-**konvenut C D**, ġie kkonfermat mill-ġdid li hu u l-attriċi ilhom legalment separati minn xulxin sa minn Frar tal-2005 u għaldaqstant il-komunjoni tal-akkwisti li kienet matul iz-zwieġ ezistenti bejniethom, ilha xolta għal ħdax-il (11) sena. Ġie spjegat mill-konvenut illi huwa beda jaħdem mal-Gvern mis-sena 1975 u b'hekk sa minn qabel ma zzewweġ lil attriċi. F'April tas-sena 2015 il-konvenut beda jipperċepixxi mill-pensjoni taz-zewġ terzi u kif ukoll minn dik tat-tezor. Jikkonferma li huwa kien elegibbli għal pensjoni tat-tezor stante li kien ilu jaħdem mal-Gvern sa minn qabel is-sena 1979 u li dan baqa' jagħmlu b'mod kontinwu għal tletin (30) sena. Fir-rigward tal-pensjoni tat-tezor huwa għazel li jieħu s-somma ta' darba ta' €34,560.42, filwaqt li kull erba' (4) ġimagħat jieħu l-pensjoni ridotta ta' €691.21. Huwa jispjega li kieku ma għamilx dan, huwa kien jieħu l-pensjoni massima tat-tezor ta' €921.21 kull erba' (4) ġimgħat. B'hekk il-konvenut jsostni li s-somma in kwistjoni hija parti integrali mill-pensjoni li għaliha huwa intitolat u b'hekk is-somma ta' €34,560.42 ma għandhiex tiġi kkonsiderata oltre mill-pensjoni li huwa jipperċepixxi, għaliex ġialadarba hu għazel li jieħu tali somma, il-pensjoni ta' kull erba' (4) ġimgħat ġiet ridotta u ma baqgħatx il-massimu.

---

¹³ Fol. 89-90.

¹⁴ Fol. 65-75.

Is-separazzjoni tal-partijiet kienet ġiet pronunzjata fl-2005 u l-konvenut jagħmel referenza għal fatt li l-attriċi tul dawn il-proċeduri qatt ma għamlet referenza għal pensjoni li minnha seta' jipperċepixxi l-konvenut meta dan jasal għas-sittin (60) sena. Għaldaqstant, fil-fehma tal-konvenut, l-attriċi ma tistgħax proprju f'dan l-istadju tittenta tattakka tali pensjoni, meta din kellha kull fakolta' li tagħmel dan fi stadju iktar bikri. Skont il-konvenut, martu u kif ukoll ibnu kienu konnoxxenti ta' dan kollu. Jkompli jzid li matul il-proċeduri għal separazzjoni personali ta' bejn il-partijiet, il-konvenut kien kwazi għalaq tletin (30) sena servizz u għalkemm ma setgħax jieħu s-somma dak iz-zmien, martu u ibnu kienu jafu preċizament bl-iskema u li saħansitra kien wiegħed lit-tifel li kien ser itih parti mis-somma meta jirċiviha sabiex ikun jista' jixtri l-istock għall-ispizerija.

3. Prinċipji Legali u l-Applikazzjoni tagħhom fl-Azzjoni Odjerna:

F'dan l-istadju, l-Qorti ser tgħaddi sabiex tiddiskuti l-qafas legali u l-applikazzjoni tal-istess, abbazi liema din l-azzjoni hija msejsa.

3.1. Prinċipji Legali:

Fir-rigward tar-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti, il-Qorti tagħmel referenza għall-artikoli tal-liġi segwenti:

Artikolu 1316 subinċiz 1 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta: ***“Iż-żwieġ li jsir f'Malta iġib ipso jure bejn il-miżżewġin, il-komunjoni tal-akkwisti, meta ma jkunx hemm ftehim xort'oħra b'att pubbliku”.***

Artikolu 1319 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta: ***“Il-jedd ta' kull parti miżżewġa għall-komunjoni tal-akkwisti jibda, bla ħsara ta' xi dispożizzjoni oħra tal-liġi, minn dak inhar taż-żwieġ u jispiċċa malli jinħall iż-żwieġ”.***

Artikolu 1320 subinċiz a u b tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta: ***“Fil-komunjoni tal-akkwisti jidhlu –***

(a) dak kollu li ż-żewġ partijiet miżżewġa jakkwistaw bix-xogħol jew bil-ħidma tagħhom;

(b) il-frottijiet tal-beni tal-partijiet mizzewġa, magħduda l-frottijiet tal-beni tad-dota jew suġġetti għal fedekommess, sew jekk il-beni kienu għand kwalunkwe wieħed mill-konjuġi minn qabel iż-żwieġ, sew jekk ikunu missew lil parti minnhom wara b'wirt, b'donazzjoni, jew b'titolu ieħor, basta ma jkunux ingħataw jew tħallew bil-kondizzjoni li l-frottijiet tagħhom m'għandhomx jidhlu fl-akkwisti”.

Stabbilit il-qafas legali l-iktar relevanti għal kaz odjern, il-Qorti tirrileva li iż-żwieġ innifsu ċelebrat ġewwa Malta jgħib miegħu t-tħaddim tar-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet, salv jekk ikun hemm qbil ta' xort' oħra bejn il-partijiet. Dan ir-reġim tal-komunjoni jibda jithaddem minn dakinhar li ġie ċelebrat iż-żwieġ u jispiċċa mal-mument li dan jiġi xolt permezz ta' kuntratt, separazzjoni jew bil-mewt ta' wieħed mill-partijiet. Madanakollu, l-Qorti tirrileva li b'applikazzjoni tal-liġi surreferita, għandu jiġi mifhum illi dak kollu li huwa elenkat f'Artikolu 1320 tal-Kodiċi Ċivili, u ċjoe' dak kollu li jkun sar, ġie akkwistat u/jew ġie mirbuħ mill-partijiet mizzewġa tul il-perjodu li fih ikun qiegħed jew kien imhaddem ir-reġim tal-komunjoni, tali akkwist, frott u/jew rebħ għandu jiġi kkunsidrat bħala parti formanti mill-komunjoni tal-akkwisti.

Fir-rigward tal-pensjonijiet tas-servizz, gratifikazzjonijiet u allowances oħra skont l-Ordinanza dwar il-Pensjonijiet,¹⁵ il-Qorti tagħmel referenza għas-segwenti artikoli tal-liġi u regolamenti:

Artikolu 3 subinċiz 1 tal-Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta: ***“Il-President ta' Malta jista', minn żmien għal żmien ieħor, jagħmel u meta jagħmel, ibiddel u jhassar regolamenti dwar il-għoti ta' pensjonijiet, gratifikazzjonijiet u allowances oħra lil persuni li kienu fis-servizz ta' Malta jew lir-rappreżentanti legali jew dipendenti tagħhom: Iżda sakemm ma jiġux imbidla jew imhassra bis-saħħa ta' dawn ir-regolamenti, iseħħu r-regolamenti li hawn fl-Iskeda ma' din l-Ordinanza”.***

Artikolu 7 subinċiz 1(i) tal-Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta: ***“Ebda pensjoni, gratifikazzjoni jew allowance oħra ma tingħata lil ebda***

---

¹⁵ Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta.

uffiċjal ħlief meta jirtira mis-servizz pubbliku f'wieħed mill-każijiet li ġejjin: (a) (i) meta jew wara li jagħlaq l-età ta' sittin sena".

Artikolu 21 tal-Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta: ***"Id-disposizzjonijiet ta' din l-Ordinanza għandhom japplikaw għall-uffiċjali kollha maħturin għas-servizz pubbliku ta' Malta wara l-bidu fis-seħħ ta' din l-Ordinanza iżda qabel il-15 ta' Jannar, 1979, u ebda pensjoni, gratifikazzjoni jew allowance ma għandha tithallas skont din l-Ordinanza, u ebda ħlas ieħor ma għandu jsir skont l-istess Ordinanza, lil xi persuna li ma kenitx uffiċjal qabel l-imsemmija data, jew lill-armla, iben jew qraba oħra ta' xi persuna bħal dik".***

Regolament 2 tal-Iskeda taħt Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta: ***"Bla ħsara tad-disposizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Pensjonijiet, iżjed 'il quddiem imsejha l-Ordinanza, u ta' dawn ir-Regolamenti, lil kull uffiċjal li għandu kariga pensjonabbli f'Malta u li jkun ilu fis-servizz ta' Malta f'kariga ċivili għal għaxar snin jew iżjed, tista' tingħata pensjoni bir-rata ta' waħda minn ħames mija u erbgħin tal-ħlas tiegħu pensjonabbli għal kull xahar sħiħ ta' servizz pensjonabbli, suġġetta għall-limitazzjoni msemmija fl-artikolu 10 tal-Ordinanza".***

Regolament 4 sub-regolament 1 tal-Iskeda taħt Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta: ***"Kull uffiċjal li lilu tingħata pensjoni taħt l-Ordinanza jista' jiġi mogħti, skont ma jagħżel, kif jingħad iżjed 'il quddiem, flok din il-pensjoni, pensjoni bir-rata ta' tliet kwarti ta' din il-pensjoni flimkien ma' gratifikazzjoni li tkun daqs tmax-il darba u nofs l-ammont li hekk jitnaqqas mill-pensjoni".***

Abbazi tal-Ordinanza surreferita u r-Regolamenti inkorporati fiha, jidher li sabiex persuna tkun elegibbli għal pensjoni tas-servizz, din jeħtieġilha li tissodisfa numru ta' rekwiziti. Madanakollu, il-Qorti tinnota li din l-Ordinanza ma tagħmilx referenza biss għal pensjonijiet tas-servizz, iżda ukoll għal gratifikazzjonijiet u allowances oħra. Għaldaqstant, ġialadarba l-leġislatur jagħmel differenza bejn terminu u ieħor, wieħed għandu jifhem illi l-pensjoni tas-servizz, gratifikazzjoni u allowances oħra ma għandhomx jitqiesu u jiġu interpretatai bħala l-istess haġa.

Il-Qorti tevalwa li l-Ordinanza tal-Pensjoni ma tipprovdi tifsira speċifika għall-kelma gratwita' jew gratifikazzjoni. Għaldaqstant il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **John Vassallo vs Moses Vassallo**,¹⁶ fejn ġie mgħallem illi *“Del resto, ġie deċiż li l-gratifikazzjonijiet ma humiex ħaġ’oħra ħlief parti mis-salarju jew mill-merċedi dilazzjonati sa ma jiġi biex jiġi jispicċa l-impjeg jew servizz, għalkemm jiġihallu darba biss (ara Appell 3 ta’ Novembru 1911 “Mirabatur vs. Parascandalo”; Prim’Awla Ċivili 20 ta’ Marzu 1923 “Degabriele vs. Cassar”; Appell 28 ta’ Frar 1934 “Micallef utrinque”; Prim’Awla Ċivili 17 ta’ Novembru 1934 “Farrugia vs. Spiteri”).”*

3.2. Applikazzjoni tal-Prinċipji Legali għall-Azzjoni Odjerna:

Hekk stabbilit dan l-aspett legali taz-zewġ kunċetti rilevanti għal kaz odjern u ċjoe’: (i) ir-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti skont il-Kodiċi Ċivili, u (ii) il-gratifikazzjoni abbazi tal-Ordinanza tal-Pensjonijiet, din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tagħmel is-segwentu konsiderazzjonijiet fid-dawl tal-provi miġbura.

Il-Qorti tinsab rinfacċjata b’sitwazzjoni fejn il-partijiet izzewġu nhar is-17 ta’ Novembru 1979 u fil-prezent huma legalment separati permezz ta’ sentenza datata 24 ta’ Frar 2005. Dawn il-fatti ma humiex kontestati u magħdud ma’ dan, il-Qorti tinnota li l-istess sentenza lanqas ġiet appellata. Il-Qorti tevalwa li din is-sentenza sabet lill-konvenut ħati ta’ eccessi, sevizzi, ingurji gravi kif ukoll vjolenza fizika u morali u moħqrija fil-konfront tal-attriċi u ta’ uliedha. In vista ta’ dan, il-konvenut ġie kkundannat iħallas lill-martu u lil uliedu l-manteniment, liema manteniment ġie sussegwentament varjat permezz tas-sentenza datat 24 ta’ Ġunju 2010.

Fis-sentenza tal-firda personali tal-partijiet, b’mod partikolari fir-rigward il-komunjoni tal-akkwisti ingħad testwalment is-segwentu:

“Tilqa’ s-sitt talba attrici billi tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti b’effett mid-data ta’ din is-sentenza u tordna li l-istess oggetti formanti parti minnha jigu maqsuma bil-mod kif gejj:

---

¹⁶ Deciża mill-Prim’ Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-16 ta’ Jannar 1957.

(a) Illi minhabba li l-fond San Guzepp, Flat 2, Block 4, Qasam tad-Djar, (Sant'Andrija), Sir Luigi Preziosi Street, Pembroke mhux kommodament divizibbli qed jigi deciz li l-istess fond soggett ghal lokazzjoni qed jigi assenjat lill-attrici, b'dan li l-kera ta' l-istess fond ghandha tinqaleb fuq isem l-attrici u l-istess attrici tibqa' tirisjedi fil-fond imsemmi flimkien ma' wliedha ad esklużjoni ta' zewgha u ta' terzi persuni tas-sess oppost. Tordna li kopja ta' din is-sentenza ghandha tigi notifikata ghas-spejjez attrici lill-istess Lands Dipartiment. Illi ghalhekk din il-Qorti tordna wkoll li l-konvenut ghandu fi zmien qasir u perentorju ta' tletin (30) gurnata mid-data ta' din is-sentenza jitlaq u jizgombra mill-istess fond. Illi kwalunkwe arretrati ta' kera li hemm pendenti fuq l-imsemmi fond sad-data tas-sentenza ghandhom jithallsu mill-konvenut. Mid-data tas-sentenza kull skadenza ta' kera hija pagabbli mill-attrici.

(b) Illi dwar il-mobbli din il-Qorti arbitro boni viri tiddeciedi li l-attrici tigi assenjata bhala sehma mill-komunjoni ta' l-akkwisti s-segwentu affarijiet: cupboards tal-kcina; kenwood kbira; magna tal-kapuljat; cooker, fridge; mejda tal-kcina u sitt (6) siggijiet; toaster; hames fans; cascade; tlett (3) lampi tal-gass kbar; xkaffa tal-haxix vegetable rack; microwave; magna tal-kafe'; sett tat-tea, coffee, sugar; juice extractor; mizien; zewg (2) papri u garra; bread cutter; magna li taghmel l-ghagin; mejda tal-kamra tal-ikel; erba' (4) siggijiet; vetrina; sideboard; dinner set ta' tnax-il (12) bicca; gandlier; frame ta' l-ahhar cena tal-fidda; tray tal-fidda; wall unit; sufan bi tlett (3) bicciet; mejda tal-kafe'; enciklopedia A sa Z li tinkludi l-Bibbja u kotba tas-Sahha; mija u tlettax-il (113) videos; sitt (6) statwi tac-ceramika; sottospecchio kbir; zewg (2) siggijiet parigg; zewg (2) frames zghar; zewg (2) gandlieri; sewing machine; il-main bedroom antika; set tal-hasil antik; washing machine automatic; tlett (3) fannijiet; heater; gandlier; dak kollu li hemm fil-bedroom ta' Noel cioe' gwardarobba; sodda; desk; unit u monitor; dak kollu li hemm fil-kamra ta' B cioe' sodda; unit; mejda ta' hdejn issodda; gwardarobba; dak kollu li hemm fil-kamra ta' B u B cioe' bunkbeds; desk; mejda ta' hdejn is-sodda; gwardarobba; casio piano; kitarra; erba' (4) televisions; christmas tree u dekorazzjonijiet; set ta' zewg (2) vazuni tal-kristall kbar; sitt (6) tazzi tal-kristall; ornament blue; tlett (3) vazuni antiki; frame tal-fidda; zewg (2) stone towers; zewg (2) ornament antiki; sellum Black & Decker; tumble dryer; frame tal-kristall; tlett (3) tapiti tal-kuritur.

Illi min-naha l-ohra din il-Qorti arbitro boni viri tordna li l-konvenut jigi assenjat bhala sehemu mill-komunjoni ta' lakkwisti s-segwentu oggetti: freezer zghira; small Kenwood Chef u Liquidiser; tlett (3) bombli tal-fuhhar; zewg (2) fans; tlett (3) lampi tal-gass; sandwich toaster; vazun tal-kristall zghir; tray tal-fidda; tlett (3) trays talistainless steel; frame kbir fis-salott; pittura (oil painting); tazza tal-kristall; billiard table top bil-bocci u hames (5) stikek; gandlier; hames (5) statwi tac-ceramika; zewg (2) frames zghar fil-kurutur; zewg (2) gandlieri fil-kurutur; vase; kettle ornamental ceramic; l-ghodda kollha cioe' magna li tqatta' l-aluminium; sharpener ta' l-injam; washing machine service; grinder disks; hamsiat-il (15) martell; grinder; set tal-welding u accessorji; heat gun; spray gun; glue can; oil can; grease pump; sander zghir; router u partijiet zghar; zewg (2) slielen tal-injam; sellum tal-aluminium; chain blocks; pop riveter; 12g clumps li minnhom il-konvenut halla biss hamsa (5) fid-dar matrimonjali; serrieq; burner gas (qatran); extensions; kaxxi ta' l-ghodda; formaturi; tornaturi; tnalji; zewg (2) staplers; Black & Decker li thaffer; tool (tal-mincotti); raff full of wood li nofsu ttiehed mill-konvenut u diversi ghodod ohra; wicc ta' Kristu tal-fidda; shotgun; tlett (3) fannijiet; heater; relikwarju li jikkonsisti fi tmienja u sebghin (78) bicciet zghar, bicca ta' daqs medjan u zewg bicciet kbar; seba' (7) vazuni zghar li bihom jarma l-artal; television; video li jahdem; Bambin ta' Spanja; vazun tal-kristall zghir; vazun li jinsab fis-salott; cannon; kenur; u l-arlogg li jinsab fis-salott;

Illi dwar iz- zewg (2) vetturi li huma Omni Van Reg Nru. AAG 149 misjuq mill-konvenut u l-karozza Skoda Reg Nru. DAR 394 misjuqa mill-attrici qed jigi deciz li kulhadd izomm il-vettura li qieghda fil-pussess tieghu jew taghha;

Illi bhala djun tal-komunjoni hemm l-arretrati tal-kera tal-fond matrimonjali li kif diga' ngħad għandhom jithallsu mill-konvenut. Hemm xi kontijiet pendentu tad-dawl u ilma u bilanc zghir tat-telefon, u dawn ukoll għandhom jibqghu a karigu tal-konvenut, kif għandhom jibqghu l-kontijiet ta' listess servizzi sakemm l-istess konvenut effettivament jizgombra u ma jibqax jghix fid-dar matrimonjali. Meta u fid-data li l-istess konvenut, in konformita' ma' dawk ordnat f'din is-sentenza, ma jibqax jghix fl-istess fond u appartament, u b'hekk l-istess fond jibqa' okkupat biss u esklussivament mill-attrici w uliedha, tali servizzi jkunu a karigu esklussiv ta' l-attrici; Illi s-senter tal-kacca w air pistol li huma licenzjati fuq isem il-

konvenut u li m'ghadhomx fid-dar matrimonjali qed jigu assenjati lill-konvenut;".

Mill-qari tal-premess jidher illi l-kwistjoni odjerna ta' gratifikazzjoni ma g'ietx ikkunsidrata fix-xoljiment, likwidazzjoni u divizjoni tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti dak iz-zmien bejn il-partijiet.

Il-Qorti tibda sabiex tevalwa li l-konvenut huwa intitolat għal zewġ pensjonijiet: (i) il-pensjoni taz-zewġ terzi skont id-disposizzjonijiet tal-Att dwar is-Sigurta' Soċjali,¹⁷ u (ii) l-pensjoni tas-servizz skont id-disposizzjonijiet tal-Ordinanza tal-Pensjonijiet¹⁸. Skont ix-xieħda ta' Angelo Said, jidher li l-konvenut mal-għeluq tas-sittin (60) sena kien elegibbli għall-pensjoni massima tas-servizz u dan wara li g'ie kkonfermat li jissodisfa r-rekwiziti kollha kif elenkati fl-imsemmija Ordinanza. Madanakollu, ix-xhud ikompli billi jispjega li *"Meta persuna tapplika għall-pensjoni tas-servizz għandha l-għazla bejn pensjoni shiha jew pensjoni kommutata u gratifikazzjoni"*.¹⁹ Illum il-ġurnata, huwa kkonfermat u bl-ebda mod ikkontestat li l-konvenut nhar il-24 ta' Marzu 2015 irċieva l-gratifikazzjoni li tammonta għaċ-ċifra ta' €34,560.42. Għaldaqstant il-Qorti hija tal-fehma li ma hemm l-ebda impediment sabiex din il-kwistjoni tiġi ikkunsidrata.

Fil-fatt il-Qorti tinnota li din l-għazla msemmija mix-xhud għandha bazi legali fl-Ordinanza tal-Pensjonijiet, senjatament f'Regolament 4 sub-regolament 1 tal-Iskeda taħt Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-Qorti tinnota ukoll li minkejja li ma hemmx kontestazzjoni dwar din l-għazla da parti l-konvenut u ċjoe' pensjoni kommutata u gratifikazzjoni, jirrizulta li l-partijiet m'humiex qegħdin jaqblu dwar is-segwent:

- a. L-attriċi kellha kull fakolta' li matul il-proċeduri ta' firda personali ssemmi li l-impjeg tal-konvenut kien regolat minn skema li permezz tagħha huwa seta' jkun elegibbli għal gratifikazzjoni u li tali setgħet tiffirma parti mill-komunjoni tal-akkwisti; għaldaqstant f'dan l-istadju l-attriċi ma tistgħax titlob li dan isir meta l-komunjoni tal-akkwisti tinsab diġa' xolta, likwidata u diviza;

¹⁷ Kapitolu 318 tal-Liġijiet ta' Malta.

¹⁸ Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta.

¹⁹ Xhieda ta' Angelo Said, a fol. 124.

- b. Meta sar rikors kongunt mill-partijiet nhar il-11 ta' Ġunju 2010 rigward il-manteniment, l-attriċi qablet li *"f'kaz li l-konvenuta (qua attriċi) tispicca qieghda jew tilhaq l-eta tal-pensjoni meta C D jkun pensjonant, allura s-somma dovuta minnu lill-konvenuta (qua attriċi) tkun dik ta' hamsa u tletin Ewro (€35) fil-gimgha u dan anki jekk l-istess konvenuta tkun intitolata hi stess għall-pensjoni"* u b'hekk ma semmiet xejn fir-rigward tal-gratifikazzjoni;
- c. Il-gratifikazzjoni pperċepita għal darba waħda biss mill-konvenut hija parti integrali mill-pensjoni kommutata u b'hekk ma tistgħax tiġi meqjusa bħala parti formanti mill-komunjoni tal-akkwisti.

Il-Qorti tibda sabiex tirrileva li ma hemm l-ebda dubju li l-gratifikazzjoni li rċieva l-konvenut kienet frott tas-servizz tiegħu bħala Uffiċċjal fiċ-Ċivil mid-19 ta' Ġunju 1975 sal-14 sa April 2015, ċjoe' kwazi erbgħin (40) sena sħaħ mal-Gvern u għalhekk fil-kumpattazzjoni tal-istess zmien wieħed ma jistax ma jinnotax li l-gran parti tal-istess servizz bħala uffiċċjal tal-Gvern seħħ mill-konvenut meta kien mizzewweg lill-attriċi u kien jopera bejn il-partijiet l-istitut tal-komunjoni tal-akkwisti.

Huwa kkonfermat li l-attriċi kienet konsapevoli li l-impjeg tal-konvenut kien jaqa' taħt l-iskema tal-1979 u li kienet tezisti l-probabilita' li jkun elegibbli għall-pensjoni tas-servizz sħiħa, jew inkella dik kommutata flimkien mal-gratifikazzjoni. Madanakollu, għalkemm ma kien hemm xejn xi jwaqqaf lil attriċi milli ssemmi din il-kwistjoni quddiem il-Qorti li ppronunzjat ruħha dwar il-firda personali tal-partijiet, x'garanzija kien hemm li dik il-Qorti kienet ser tiegħu in konsiderazzjoni tal-istess kieku l-attriċi għamlet dan? Tul il-proċeduri ta' separazzjoni personali, ma kien hemm l-ebda ċertezza dwar l-elegibbilita' tal-konvenut li jiegħu l-pensjoni tas-servizz mal-għeluq is-sittin (60) sena u lanqas ma kien hemm ċertezza dwar liema għazla se *mai* kien ser jagħmel il-konvenut. Fid-dawl ta' dan, din il-Qorti hija konvinta li kieku l-attriċi sollevat din il-kwistjoni fil-proċeduri ta' separazzjoni, il-Qorti in kwistjoni xorta waħda ma kienetx sejra tgħaddi sabiex tippronunzja ruħha dwar din il-kwistjoni għaladarba ma kien hemm l-ebda konkretezza.

F'dan ir-rigward, il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Vella Anthony vs Vella Sonia Monica**,²⁰ fejn jiġi nnutat li tul il-proċeduri ta' separazzjoni bejn il-konjuġi Vella, kienet ġiet issollewata minnhom stess il-kwistjoni tal-pensjoni tat-teżor sħiħa, il-pensjoni kommutata u l-gratifikazzjoni.²¹ Jidher li bħal konvenut C D, Anthony Vella ukoll kellu l-impjieġ tiegħu regolat bl-iskema tal-1979 u li tul il-proċeduri ta' separazzjoni kien għadu mhux elegibbli għal pensjoni sħiħa jew il-pensjoni kommutata flimkien mal-gratifikazzjoni. Madanakollu, minkejja li din il-kwistjoni ġiet issollewata tul il-proċeduri ta' separazzjoni, jidher li l-Qorti fid-deċizzjoni tagħha xorta waħda ma ħaditx in konsiderazzjoni tagħha.

Għaldaqstant, il-Qorti tirrilewa illi tali kwistjoni ma setgħet qatt tiġi kkunsidrata matul il-proċeduri ta' separazzjoni personali bejn il-partijiet u dan ġialadarba: (i) *in primis* din il-kwistjoni qatt ma ssemmiet quddiem il-Qorti li ppronunzjat is-sentenza tal-firda personali u b'hekk il-Qorti ma setgħat qatt tippronunzja ruħha fuq kwistjoni mhux magħrufa minnha, u (ii) fit-tieni lok, anke kieku għal grazzja tal-argument din il-kwistjoni issemmiet, ir-razjonal u anke l-ġurisprudenza nostrana juru illi l-Qorti ma kien ikollha l-ebda konkretezza rigward l-istess u b'hekk kienet tkun kostretta li ma tiddeċiedix dwar il-kwistjoni. Għaldaqstant, dan ikompli jikkonferma li dak pretiz mill-konvenut C D fil-kaz odjern u ċjoe' li l-attriċi kellha tqajjem din il-kwistjoni tul il-proċeduri ta' separazzjoni ma jregix.

Lanqas ma jregi l-argument tal-konvenut li ġialadarba l-komunjoni tal-akkwisti ilu xolt għal numru ta' snin, l-attriċi tilfet id-dritt tagħha li tagħmel tali talba. Tabilhaqq, il-konvenut jittenta ukoll jagħti x'jifhem li dan id-dritt tal-attriċi ġie mitluf stante li permezz tar-rikors kongunt ta' nhar il-11 ta' Ġunju 2011, l-attriċi qablet li mill-pensjoni tal-konvenut hija għandha d-dritt li tiegħu bħala manteniment is-somma ta' ħamsa u tletin Ewro (€35) fil-

---

²⁰ Deciża mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) nhar it-23 ta' April 2004.

²¹ *Ibid.* a fol. 30: "Rigward somma li l-attur ikun intitolat għaliha meta jirtira, jgħid li l-proċedura hi li l-persuna tapplika 3 xhur qabel ma jirtira u d-dokumenti jintbagħtu t-Teżor fejn tinħadem ilpensjoni. Din il-pensjoni hija kalkolata a bażi ta' tul ta' snin mogħti bħala servizz mill-individwu. In kontro-ezami jaqbel illi l-overtime hija prerogattiva ta' employer. Jgħid li l-attur ikun intitolat għal: (a) pensjoni tat-teżor li hija l-full pension – jew inkella (b) il-commuted pension li tikkonsisti fil-gratuity, li hija somma li tinħadem mit-teżor skond il-paga li jkollu, u d-differenza hija pensjoni kull xahar. L-attur għandu żewġ għażliet: (a) jew jiegħu l-pensjoni sħiħa, full pension, ċioé f'pagament mensili, jew inkella (b) jiegħu parti somma sħiħa li hija gratuity u l-kumpliment tkun pensjoni fix-xahar. Din hija deċiżjoni li għandu jiegħu l-attur Vella. Għandu jiddeċiedi 3 xhur qabel ma jasal għall-eta' tal-irtirar. Apparti din l-għażla li jkollu jagħmel Vella, ikun intitolat għal pensjoni tas-social security, ċioé dik magħrufa bħala tal-bolol."

ġimgħa f'kaz li din ma tkunx tinsab f'impjeg jew tkun lefnet l-eta' tal-irtirar. Fil-fehma tal-konvenut, il-pensjoni msemmija fir-rikors kongunt tinkludi l-gratifikazzjoni in kwistjoni u dan stante li skont il-konvenut stess, il-gratifikazzjoni hija parti integrali tal-pensjoni tas-servizz. Madanakollu, din il-Qorti ma taqbilx ma dan l-argument u pretensjonijiet tal-konvenut għas-segwenti raġunijiet.

Huwa stat ta' fatt li r-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti ta' bejn il-partijiet ġie xolt permezz tas-sentenza ta' separazzjoni tal-24 ta' Frar 2005. Madanakollu, huwa stabbilt li fid-data li ngħatat id-deċizjoni tas-separazzjoni, il-gratifikazzjoni kienet għadha ma immaturatx, u għaldaqstant il-Qorti bl-ebda mod ma setgħet tiegħu in konsiderazzjoni ta' kwistjoni li kienet għadha ma mmaterjalizzatx. Il-Qorti tirrileva li fil-liġi nostrana ma hemm xejn li jipprekludi l-partijiet milli jagħmlu talba simili għal dik odjerna lil Qorti u dan wara li r-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti jkun diġa' xolt. Fil-fatt din ma hijjex l-ewwel darba li l-Qorti qiegħda titratta kwistjoni ta' din in-natura.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Carmela Cassar vs Giuseppe Cassar**,²² ġie ritenut illi *“fil-ġurisprudenza Maltija hu paċifiku li l-“gratuity” li l-impjegat jieħu meta jirtira mix-xogħol tiegħu tidhol fil-komunjoni tal-akkwisti”*. Referenza ssir ukoll għas-sentenza fl-ismijiet **John Vassallo vs Moses Vassallo**,²³ il-Qorti kienet għallmet illi: *“Il-gratuwita' li mpjegat jircievi meta jirtira mix-xogħol (a differenza tal-“Commpassionate Gratuity” mogħtija “ex gratia” lid-dipendenti tal-impjegat, li ma tidholx fil-komunjoni tal-akkwisti, - ara Prim'Awla Ċivili 24 ta' Lulju 1946 in re “Bonnici vs. Schembri et.”, Vol. XXXII-II-421, u l-konsiderandi mhux publikati dwar pagamenti “ex gratia” fis-sentenza tal-Prim'Awla Ċivili 30 ta' Jannar 1950 in re “Dolores Galea vs. Angelo Galea”) għandha, skond il-prevalenti ġurisprudenza, tidhol fl-assi tal-akkwisti konjugali, anki jekk l-istess ġiet imħallsa wara x-xoljiment tal-komunjoni.”* (enfasi ta' din il-Qorti).

Tenut kont tal-premess, id-dritt tal-attriċi li tagħmel talba bħal dik odjerna huwa raġonevoli u mhux subordinat għad-dritt tal-manteniment, kif donnu jagħti x'jifhem il-konvenut. Permezz tas-sentenza tal-firda personali, il-

²² Deciża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-21 ta' April 1960.

²³ Deciża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-16 ta' Jannar 1957.

konvenut ġie kkundannat iħallas manteniment kemm lil martu u kif ukoll lil uliedu u dan wara li nstab ħati għat-tifrik taz-zwieġ, liema ħtija kienet imputabbli unikament lilu. Il-Qorti ma hijiex tal-fehma li l-qbil ta' bejn il-partijiet fir-rigward tal-manteniment fis-sena 2010 għandha tkun ta' ostaklu għat-talba odjerna. Mill-Ordinanza tal-Pensjonijiet u l-ġurisprudenza nostrana jidher ċar illi l-gratifikazzjoni u l-pensjoni tas-servizz ma humiex kkunsidrati bħala ħaġa waħda. Għalkemm il-konvenut pprova jikkonvinċi lil Qorti li l-gratifikazzjoni hija parti integrali mill-pensjoni tas-servizz, mill-atti proċesswali dan ma jiġix ppruvat la permezz ta' bazi legali jew permezz xi dikjarazzjoni tar-rapprezentant tad-Direttur tat-Teżor. Huwa inkonfutabbli li l-konvenut kellu għazla, u ċjoe' li jagħzel: (i) pensjoni tas-servizz sħiħa, jew (ii) pensjoni tas-servizz kommutata flimkien ma' gratifikazzjoni. B'mod volontarju assolut, il-konvenut għazel li jieħu l-gratifikazzjoni u l-pensjoni kommutata, liema gratifikazzjoni skont il-ġurisprudenza kostanti dejjem ittieħdet bħala parti formanti mill-komunjoni tal-akkwisti, kemm jekk din hija diġa' xolta *o meno*.

Referenza ssir għas-sentenza fl-ismijiet **Miriam Camenzuli vs Mario Camenzuli**,²⁴ liema sentenza hija kwazi identika għal dik odjerna. F'din il-kawza, il-konvenut Mario Camenzuli ukoll oġġezzjona li l-gratifikazzjoni tkun meqjusa bħala parti mill-komunjoni tal-akkwisti, madanakollu l-Qorti ċaħdet tali oġġezzjoni u kkonfermat illi dik il-parti mis-somma mogħtija lilu taħt il-pretest ta' gratifikazzjoni, li tkopri l-perjodu li fiha kien għadu qiegħed jiġi mħaddem ir-reġim tal-komunjoni, għandha tiffirma parti mill-komunjoni tal-akkwisti. Il-prinċipji kif adoperati mill-Qorti fil-kaz ta' Camenzuli, ġew ikkonfermati fis-sentenza fl-ismijiet **Schembri Mary pen et vs Schembri Dennis et**,²⁵ fejn intqal: *“Għalhekk in vista ta' dak dispost fl-artikolu 1319 u 1320 (a) u (b) ta-lKap. 16, din il-Qorti certament ma tistax teskludi mill-komunjoni tal-akkwisti s-somma kif komputata fuq ir-rimanenti tnejn u ghoxrin sena servizz li Joseph Schembri kien fl-Armata. Matulhom kien mizzewweg lill-Attrici Mary Schembri u għalhekk kien hemm fis-sehh bejniethom l-Istitut tal-komunjoni tal-akkwisti (ara f'dan is-sens is-sentenza Miriam Camenzuli -vs- Mario Camenzuli, Qorti Civili Prim' Awla, 27 ta Marzu 2003 pg 10)”*.

²⁴ Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-27 ta' Marzu 2003.

²⁵ Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-16 ta' Novembru 2017.

Fil-kaz odjern, il-konvenut beda jaħdem bħala Uffiċċjal maċ-Ċivil mid-19 ta' Ġunju 1975 u baqa' jaħdem b'mod kontinwu sa' April 2015. Iz-zwieġ u l-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet baqgħu fis-seħħ għal sitta u għoxrin (26) sena. Dan ifisser li meta l-konvenut izzewweġ lil attriċi, kien diġa' ilu erba' (4) snin bħala Uffiċċjal tal-Gvern, filwaqt li meta spicċa mis-servizz fl-2015, il-komunjoni tal-akkwisti kienet ilha li għet itterminata għal għaxar (10) snin. Mill-perjodu li fuqu tidher li hija bbazata l-gratifikazzjoni tal-konvenut,²⁶ erbagħtax-il (14) sena minnhom ma kienx hemm ir-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti.²⁷ Għaldaqstant dak li għandu jidhol fil-komunjoni tal-akkwisti huwa dak l-ammont proporzjonali relattiv għaz-zmien li fih kienet għadha qiegħda topera l-komunjoni tal-akkwisti, ċjoe' mid-data taz-zwieġ u ċjoe' is-17 ta' Novembru 1979 sad-data meta s-sentenza tal-24 ta' Frar 2005 għaddiet in ġudikat.

Dan ifisser li la darba kif ammess u pruvat mill-konvenut li s-somma ta' gratifikazzjoni kienet tammonta €34,560.42, dak li jappartjeni mill-istess somma lill-komunjoni tal-akkwisti hija l-kalkolazzjoni ta' sitta u għoxrin (26) sena mis-somma fuq stabbilita', liema somma hija kkalkolata fuq perjodu ta' erbgħin (40) sena u ċjoe' kemm dam fis-servizz il-konvenut. Għalhekk l-ammont hemm maħdum jirrizulta li huwa s-segwent: €34,560.42 maqsum bejn 40 sena = €864.01 x 26 sena li huwa ekivalenti għal €22,464.27, li minnhom l-attriċi għandha n-nofs u dan jammonta għall-€11,232.14.

Il-Qorti ħadet in konsiderazzjoni ta' dak ammess mill-attriċi u ċjoe' l-allegazzjoni tagħha li fil-verita' l-gratifikazzjoni li kellu jieħu l-konvenut kienet dik ta' €51,750. L-attriċi tkompli fl-affidavit tagħha li l-konvenut kien irrinunzja għal terz ta' din is-somma sabiex b'hekk ikun jista' jieħu pensjoni tat-tezor aħjar. Madanakollu l-Qorti rat li dan ma ġiex minimament ippruvat mill-attriċi stess. Magħdud ma' dan il-Qorti evalwat li Regolament 4 tal-Iskeda taħt l-Ordinanza tal-Pensjonijiet stess jistipula kif għandha ssir il-komputazzjoni tal-pensjoni kkomutata u l-gratifikazzjoni. Il-Qorti rat ukoll li ċ-ċifri msemmija mill-attriċi fl-affidavit tagħha ma humiex imnizzla fil-komputazzjoni tal-pensjoni kkomutata u l-gratifikazzjoni tal-konvenut hekk

---

²⁶ Fol. 137.

²⁷ Mis-sena 1975 (is-sena meta l-konvenut beda jaħdem maċ-Ċivil) sas-sena 1979 (meta l-partijiet izzewġu), u mis-sena 2005 (meta l-partijiet isseparaw legalment) sas-sena 2015 (meta l-konvenut tħallas il-gratifikazzjoni).

ikkonfermata mix-xhud Angelo Said in rappreżentanza tad-Dipartiment tat-Tezor. Għalhekk it-talba attriċi għandha tiġi milqugħa fl-ammont iddeċifrat minn din il-Qorti, hekk komputat iktar 'il fuq f'din is-sentenza.

DEĊIDE:

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, taqta' u tiddeciedi, billi filwaqt li tiċċhad l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attriċi b'dan illi:

1. Tilqa' limitatament l-ewwel talba attriċi u dan billi tiddikjara li dik il-parti tas-somma li tħallas il-konvenut fis-sena 2015 bħala gratifikazzjoni skont l-Ordinanza tal-Pensjonijiet (Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta), liema parti tas-somma tkopri dawk is-sitta u għoxrin (26) sena li fihom il-partijiet kienu għadhom mizzewġin u kien għadu fis-seħħ bejniethom ir-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti, hija parti formanti mill-imsemmi komunjonijiet tal-akkwisti;
2. Tilqa' it-tieni talba attriċi u tillikwida s-somma ta' €11,232.14 bħala l-ammont dovut lill-attriċi mill-intimat bħala sehemha mis-somma ta' gratifikazzjoni lilu mħallsa skont l-Ordinanza tal-Pensjonijiet (Kapitolu 93 tal-Liġijiet ta' Malta), liema ammont huwa n-nofs tas-somma li jkopri l-perjodu ta' sitta u għoxrin (26) sena li fihom il-partijiet kienu għadhom mizzewġin u kien għadu fis-seħħ bejniethom ir-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti;
3. Tilqa' it-tielet talba attriċi u tordna lil konvenut sabiex iħallas is-somma hekk likwidata ta' €11,232.14 fi zmien perentorju ta' għoxrin (20) jum mid-data meta din is-sentenza tgħaddi in ġudikat.

Bl-ispejjeż kollha, inkluzi dawk tal-mandat ta' sekwestru numru 18/16, a karigu tal-konvenut.